

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] timiditas sit maius vitiu[m] quam intemperantia? 3

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

cut curiosè præparati cibi, & mulieres ornatae. Et quamvis ista non multum requirant pueri, nihilominus tamen intemperantia dicitur puerile peccatum, in co. ar. ratione iam dicta.

Ad tertium dicendum, quòd id quod ad naturam pertinet, in pueris est augmentandum & fouendum. Quod autem pertinet ad defectum rationis in eis, non est fouendum, sed emendandum, vt * dictum est.

ARTIC. III.

Vtrum timiditas sit maius vitium quàm intemperantia?

693
2 ethi. le.
2. sor. 1.
¶ 2.

9. prac. a.
8. adiun-
cto simul
ar. 2. hu-
ius 9.
l. 7. c. 7. a
me. 2. 5.

lib. 2. c. 3.
ad fi. 5.

l. 3. c. 12.
in pri. 5

AD tertium sic proceditur. Videtur, quòd timiditas sit maius vitium, quàm intemperantia. Ex hoc enim aliquod vitium vituperatur, quòd opponitur bono virtutis. Sed timiditas opponitur fortitudini; quod est nobilior virtus quàm temperantia, cui opponitur intemperantia, vt ex * supradictis patet. Ergo timiditas est maius vitium, quàm intemperantia.

¶ 2 Præterea, Quanto aliquis deficit in eo quod difficilius vincitur, tanto minus vituperatur. Vnde * Philosophus dicit in septimo Ethicor. quòd si quis à fortibus & superexcellētibus delectationibus vincitur, vel tristitijs, non est admirabile, sed condempnabile. Sed difficilius videtur vincere delectationes, quàm alias passiones. Vnde in 2. * Ethic. dicitur, quòd difficilius est contra voluptatem pugnare, quàm contra iram, quæ videtur esse fortior quàm timor. Ergo intemperantia, quæ vincitur à delectatione, minus peccatum est, quàm timiditas, quæ vincitur à timore.

¶ 3 Præterea, De ratione peccati est, quòd sit voluntarium. Sed timiditas est magis voluntaria quàm intemperantia. Nullus enim concupiscit intemperantiam esse: aliqui tamen concupiscunt fugere pericula mortis: quod pertinet ad timiditatem. Ergo timiditas est peccatum grauius quàm intemperantia.

Sed contra est, quod Philosophus dicit in tertio Ethicorum * quòd intemperantia magis assimilatur voluntari.

voluntario, quam timiditas. Ergo plus habet de ratione peccati.

RESPONDEO dicendum, quod vnum vitium potest alteri comparari dupliciter. Vno modo, ex parte ipsius materiae, vel obiecti. Alio modo, ex parte ipsius hominis peccantis. Et vtroque modo intemperantia est grauius vitium, quam timiditas. Primo namque ex parte materiae. Nam timiditas refugit pericula mortis, ad quae vitanda inducit maxima necessitas conseruandae vitae. Intemperantia autem est circa delectationes, quarum appetitus non est adeo necessarius ad vitae conseruationem: quia, vt dictum * est, intemperantia magis est circa quasdam appositae delectationes, seu concupiscentias, quam circa concupiscentias, seu delectationes naturales. Quanto autem illud quod commouet ad peccandum, viderur esse magis necessarium, tanto peccatum leuius est. Et ideo intemperantia est grauius vitium, quam timiditas ex parte obiecti, siue materiae mouentis: similiter etiam ex parte ipsius hominis peccantis. Et hoc triplici ratione. Primo quidem, quia quanto ille qui peccat, magis est compos suae mentis, tanto grauius peccat. Vnde alienatis non impurantur peccata. Timores autem, & tristitia graues, & maxime in periculis mortis, stupefaciunt mentem hominis: quod non facit delectatio, quae mouet ad intemperantiam. Secundo, quia quanto aliquod peccatum est magis voluntarium, tanto est grauius. Intemperantia autem plus habet de voluntario, quam timiditas. Et hoc duplici ratione. Vno modo, quia ea quae per timorem fiunt, principium habent ab exteriori impellente. Vnde non sunt simpliciter voluntaria, sed mista, vt dicitur in 3. Ethic. * Ea autem quae per delectationem fiunt, sunt simpliciter voluntaria. Alio modo, quia ea quae sunt intemperati, sunt magis voluntaria in particulari, minus autem voluntaria in vniuersali. Nullus enim vellet intemperatus esse. Allicitur tamen homo à singularibus delectabilibus quae intemperatum faciunt

ar. pra.
ad 2.

* c. 1. 8. 5.

Sec. Sec. Vol. iij.

M ho-

hominem. Propter quod ad vitandum intemperantiam maximum remedium est, ut non imminoretur homo circa singularium considerationem. Sed in his quæ pertinent ad timiditatem, est e converso. Nam singularia quæ imminet, sunt minus voluntaria, ut abijcere clypeum, & alia huiusmodi. Sed ipsum commune est magis voluntarium, puta fugiendo saluari. Hoc autem est simpliciter magis voluntarium, quod est magis voluntarium in singularibus, in quibus est actus. Et ideo intemperantia, cum sit simpliciter magis voluntarium, quàm timiditas, est maius vitium. Tertio, quia contra intemperantiam potest magis de facili remedium adhiberi, quàm contra timiditatem: eo quòd delectationes ciborum, & venereorum, circa quas est intemperantia, per totam vitam occurrunt, & sine periculo potest homo circa ea exercitari, ad hoc quòd sit temperatus. Sed pericula mortis rarius occurrunt, & periculosius in his homo exercitatur ad timiditatem fugiendam. Et ideo intemperantia est simpliciter magis peccatum, quàm timiditas.

Ad primum ergo dicendum, quòd excellentia fortitudinis supra temperantiam potest considerari simpliciter. Vno modo, ex parte finis, quod pertinet ad rationem boni: quia scilicet fortitudo magis ordinatur ad bonum commune, quàm temperantia. Ex altera etiam parte timiditas habet quendam excellentiam supra intemperantiam, in quantum scilicet per timiditatem aliqui desistunt à defensione boni communis. Alio modo ex parte difficultatis, in quantum scilicet difficilius est subire pericula mortis, quàm à sinere à quibusdam delectabilibus. Et quantum ad hoc, non oportet quòd timiditas præcellat intemperantiam. Sicut enim maioris virtutis est non vinci a fortiori, ita etiam è contrario, minoris vitij est a fortiori vinci; & maioris vitij, à debiliore superari.

Ad secundum dicendum, quòd amor conservandis vitæ, propter quam vitantur pericula mortis, est multo magis connaturalis, quàm quacumque delectatio.

rationes ciborum, vel venerorum, quæ ad conferuationem vitæ ordinantur. Et ideo difficilius est vincere timorem periculis mortis, quam concupiscentiam delectationum, quæ est in cibis, & veneris: cui tamen difficilius est resistere, quam iræ, tristitiæ, & timori quorundam aliorum malorum.

Ad tertium dicendum, quod in timiditate consideratur magis voluntarium in vniuersali, minus tamen in particulari. Et ideo in ea est magis voluntarium secundum quid, sed non simpliciter.

ARTIC. IV.

Virum peccatum intemperantia sit maximè exprobrabile?

694

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod peccatum intemperantiæ non sit maximè exprobrabile. Sicut enim honor debetur virtuti, ita exprobratio debetur peccato. Sed quædam peccata sunt grauiora, quam intemperantia, sicut homicidium, blasphemia, & alia huiusmodi. Ergo peccatum intemperantiæ non est maximè exprobrabile.

*inf. 9. 143
107. et 9.
144. a. 1.
ad 2. 2.
9. 151. a.
4. ad 2.
3.*

¶ 2 Præterea, Peccata quæ sunt magis communia, videntur minus esse exprobrabilia: eo quod de his homines minus verecundantur. Sed peccata intemperantiæ sunt maximè communia: quia sunt circa ea quæ communiter in vsum humanæ vitæ veniunt, in quibus etiam plurimi peccant. Ergo peccata intemperantiæ non videntur esse maximè exprobrabilia.

¶ 3 Præterea, Philosophus * dicit in 7. Ethic. quod temperantia & intemperantia sunt circa concupiscentias, & delectationes humanas. Sunt autem quædam concupiscentiæ, & delectationes turpiores concupiscentiis, & delectationibus humanis, quæ dicuntur bestiales, & ægritudinales, vt in eodem libro * Philosoph. dicit. Ergo intemperantia non est maximè exprobrabilis.

*li. 7. c. 4.
¶ seqq.
10. 5.
li. 7. c. 21.
a. me. 2.
c. 5. 10. 5.
¶ c. 12. 117
ca. 12. 117
10. 5.*

SED contra est, quod Philosophus † dicit in 3. Ethic. quod intemperantia inter alia vitia videtur iuste exprobrabilis esse.